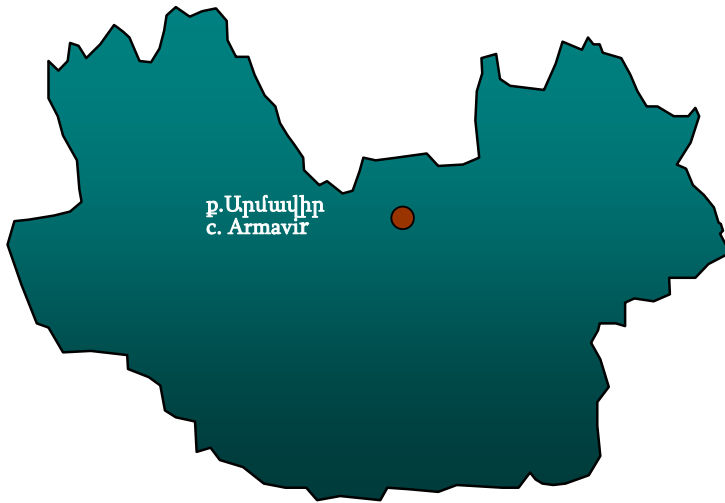

ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ
RA ARMAVIR MARZ

ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ RA ARMAVIR MARZ

Մարզկենտրոնը՝ ք. Արմավիր	Marz centre Armavir town
Տարածաշրջանները՝ Արմավիր, Էջմիածին, Բաղրամյան	Territoires Armavir, Echmiadzin, Baghramyanyan
Քաղաքները՝ Վաղարշապատ, Արմավիր, Մեծամոր	Towns Vagharshapat, Armavir, Metsamor

ՀՀ Արմավիրի մարզը գտնվում է հանրապետության արևմտյան հատվածում:

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ ՀՀ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային:

Armavir marz is situated in the Western part of the Republic of Armenia.

In the North it borders RA Aragatsotn marz, in the East – the capital Yerevan, in the South-East – RA Ararat marz and in the West it borders the state border of Turkey.

Տարածքը Territory	1242 քառ. կմ / sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը Territory share of the marz in the territory of RA	4.2 %
Քաղաքային համայնքներ Urban communities	3
Գյուղական համայնքներ Rural communities	94
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	95
Բնակչության թվաքանակը 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Population number as of January 1, 2009	282.6 հազ. մարդ / ths. persons
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	101.2 հազ. մարդ / ths. persons
գյուղական rural	181.4 հազ. մարդ / ths. persons
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2008թ. Share of marz population size in RA population size, 2008	8.7 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of urban population size	35.8 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	97045 հա / ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	42948 հա / ha

Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին:

ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Անասնաբուծության բնագավառում հիմնականում զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը: Հիմնականում մշակվում են հացահատիկաբերող եղենային և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, ըմպելիքի, պլոստիկային խմիչքի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

2008թ.-ին **մարզի տնտեսության** հիմնական ճյուղերի տեսակարար կշիռները հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 4.5 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 15.1 %,
- շինարարություն՝ 1.0 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 2.6 %,
- ծառայություններ՝ 0.8%:

Արմավիր քաղաքը (2008թ. տարեվերջին՝ 33.6 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

Մեծամոր քաղաքը (2008թ. տարեվերջին՝ 10.3 հազ. բնակիչ) քաղաքը (Երևանից 38 կմ հեռավորությամբ) նշանավոր է ՀՀ ատոմակայանով, որը զբաղեցնում է 300 հա տարածք, իր մեծությամբ և հզորությամբ միակն է Հարավային Կովկասում:

Վաղարշապատ քաղաքը (2008թ. տարեվերջին՝ 57.3 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևանից 20 կմ հեռավորության վրա: Մեծությամբ և նշանակությամբ մարզում այն առաջին քաղաքն է:

Yerevan-Armavir, Yerevan-Karakert, Yerevan-Gyumri highways and Yerevan-Tbilisi railway of republican importance run through the territory of the **marz**.

RA Armavir marz is notable for its developed agriculture and industry in the republic. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (perennial grass and vegetables) and cattle breeding.

In the sphere of **animal husbandry farming** of cattle and sheep and goats, pigs and poultry is mainly developed and in horticulture - fruit-growing and plant-growing. Cereal grains are mainly processed.

Industry is specialized in exploitation of mines of electricity, food products, soft drinks, beverages and building materials.

Freight and passenger transportations in the marz are implemented by road transport.

In 2008 the share of economy main branches of **RA Armavir marz** in total volume of correspondent branches of the republic comprised.

- industry 4.5 %,
- agriculture 15.1 %,
- construction 1.0 %,
- retail trade 2.6 %,
- services 0.8 %.

Armavir town (in the end of year 2008 comprised 33.6 ths. inhabitants) is in the distance of 44 km to the North-West from Yerevan.

The territory of **Metsamor town** (population number comprised 10.3 ths. persons in 2008) is popular for RA atomic station (in the distance of 38 km from Yerevan), which occupies 300 ha of the territory and by its size and power is the only one in the South Caucasus.

Vagharshapat town (population number comprised 57.3 ths. persons in 2008) is situated in the distance of 20 km from Yerevan. It is the first town in the marz by its size and importance.

**ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS**

	Քանակը/Number				
	2005	2006	2007	2008	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	450	495	376	592	Retail trade units, total
<i>այդ թվում՝</i>					<i>including</i>
խանութներ	75	85	80	106	shops
կրպակներ	323	358	243	433	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3	3	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	47	47	48	48	other trade units

**ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATION ESTABLISHMENTS**

	Քանակը Number					
	2004	2005	2006	2007	2008	
Հաստատություններ, րնդամենը	203	203	195	199	197	Establishments, total
<i>որոնցից՝</i>						<i>including</i>
պետական նախադպրոցական	58	52	49	53	52	pre-school establishment
պետական հանրակրթական դպրոցներ	118	123	123	123	124	state general education school
ոչ պետական հանրակրթական դպրոցներ	6	1	1	1	1	non-state general education school
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	11	17	13	14	11	music and art school youth creative(cultural) centre
պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	1	1	1	
պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	5	5	5	5	5	state secondary specialized education establishment
ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	2	2	1	-	-	non-state secondary specialized education establishment
ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	3	3	2	2	3	non-state higher education establishment

**ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՍՄՆՔՆԵՐ
URBAN COMMUNITIES**

Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը	Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ*, մարդ Population de jure number as of January 1*, 2009, people
Արմավիր	Armavir	ք. Արմավիր	t. Armavir	33628
Մեծամոր	Metsamor	ք. Մեծամոր	t. Metsamor	10287
Վաղարշապատ	Vagharshapat	ք. Վաղարշապատ	t. Vagharshapat	57252

**ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՍՄՆՔՆԵՐ
RURAL COMMUNITIES**

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number** as of January 1, 2009, people
1	Ալաշկերտ	Alashkert		1815
2	Ակնալիճ	Aknalij		3310
3	Ակնաշեն	Aknashen		1670
4	Աղավնատուն	Aghavnatun		3481
5	Ամասիա	Amasia		1205
6	Ամբերդ	Amberd		1813
7	Այգեկ	Aygek		1634
8	Այգեշատ (Արմավիրի տարածաշրջան)	Aygeshat (region of Armavir)		2064
9	Այգեշատ (Էջմիածնի տարածաշրջան)	Aygeshat (region of Echmiadzin)		1846
10	Ապագա	Apaga		1928
11	Այգեվան	Aygevan		1638

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number* as of January 1, 2009, people
12	Առատաշեն	Aratashen		3010
13	Արագած	Aragats		3239
14	Արագափ	Arazap		1833
15	Արարս (Արմավիրի տարածաշրջան)	Araks (region of Armavir)		1820
16	Արարս (Էջմիածնի տարածաշրջան)	Araks (region of Echmiadzin)		1827
17	Արգավանդ	Argavand		2471
18	Արգինա	Argina		538
19	Արմավիր	Armavir		3570
20	Արշալույս	Arshaluys		4117
21	Արտամետ	Artamet		217
22	Արտաշար	Artashar		1444
23	Արտիմետ	Artimet		2126
24	Արևադաշտ	Arevadasht		351
25	Արևաշատ	Arevashat		2079
26	Արևիկ	Arevik		2748
27	Բագարան	Bagaran		555
28	Բաղրամյան (Բաղրամյանի տարածաշրջան)	Baghramyan (region of Baghramyan)		1116
29	Բաղրամյան (Էջմիածնի տարածաշրջան)	Baghramyan (region of Ecchmiadzin)		3078
30	Բամբակաշատ	Bambakashat		3466
31	Բերքաշատ	Berkashat		395
32	Գայ	Gai		3507
33	Գեղակերտ	Geghakert		3170
34	Գետաշեն	Getashen		2469
35	Գրիբոյեդով	Griboyedov		1991
36	Դալարիկ	Dalarik		4163
37	Դաշտ	Dasht		993
38	Դոդս	Doghs		1494
39	Եղեգնուտ	Yeghegnut		2073
40	Երասխահուն	Yeraskhahun		2123
41	Երվանդաշատ	Yervandashat		824
42	Զարթոնք	Zartonk		2252
43	Լենուղի	Lenughi		1769
44	Լեռնագոգ	Lernagog		2189
45	Լեռնամերձ	Lernamerds		474
46	Լուկաշին	Lukashin		2746
47	Լուսազյուղ	Lusagyugh		1193
48	Խանջյան	Khanjyan		2108
49	Խորոնք	Khoronk		2834
50	Օաղկալանջ	Tsaghkalanj		1586
51	Օաղկունք	Tsaghkunk		1338
52	Օիածան	Tsiatsan		1300
53	Կողբավան	Koghbavan		115
54	Հայթաղ	Haytagh		3096
55	Հայկաշեն	Haykashen		1453
56	Հայկավան	Haykavan		1348
57	Հացիկ	Hatsik		2804
58	Հովտամեջ	Hovtamej		1396

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number* as of January 1, 2009, people
59	Հուշակերտ	Hushakert		1046
60	Մայիսյան	Mayisyan		2004
61	Մարգարա	Margara		1482
62	Մեծամոր	Metsamor		1410
63	Մերձավան	Merdsavan		3387
64	Մյասնիկյան	Myasnikyan		4523
65	Մրգաշատ	Mrgashat		6381
66	Մրգաստան	Mrgastan		1570
67	Մուսալեռ	Musaler		2741
68	Նալբանդյան	Nalbandyan		5465
69	Նոր Արմավիր	Nor Armavir		2136
70	Նոր Արտագես	Nor Artages		1863
71	Նորակերտ	Norakert		3228
72	Նորապատ	Norapat		2539
73	Նորավան	Noravan		1182
74	Նոր Կեսարիա	Nor Kesaria		1506
75	Շահումյան	Shahumyan		1567
76	Շահումյանի թռչնաֆաբրիկա	Shahumyani trchnafabrika		1220
77	Շենավան	Shenavan		1812
78	Շենիկ	Shenik		1052
79	Ոսկեհատ	Voskehat		3428
80	Պտղոնք	Ptghunk		1876
81	Ջանֆիդա	Janfida		3331
82	Ջրաշեն	Jrashen		856
83	Ջրառատ	Jrarat		3090
84	Ջրաբքի	Jrarbi		1686
85	Սարդարապատ	Sardarapat		6275
86	Վանանդ	Vanand		1070
87	Վարդանաշեն	Vardanashen		1220
88	Տալվորիկ	Talvorik		196
89	Տանձուտ	Tandsut		2022
90	Տարոնիկ	Taronik		2141
91	Փարաքար	Parakar	• Փարաքար/Parakar • Թաիրով/Tairov	8681
92	Փշատավան	Pshatavan		2827
93	Քարակերտ	Karakert		4319
94	Ֆերիկ	Ferik		312

**ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ԹԱՂԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2008թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10000
POPULATION IN RA ARMAVIR MARZ, 2008**

	Ընդամենը Total	նրանցից՝ including :		
		կանայք ¹ women ¹	տղամարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10000	5076	4924	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	126	58	68	Births, person
Մահացածներ, մարդ	79	38	41	Deaths, person
Ամուսնություններ	63	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	7	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	38.0	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to education establishments, person
նախադպրոցական	141	71	70	pre-school
հանրակրթական	1407	672	735	schools of general education
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան-ստեղծագործական կենտրոններ	59	42	17	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	3	-	3	primary vocational
միջին մասնագիտական	64	42	22	secondary
բարձրագույն մասնագիտական	31	17	14	higher
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	27247	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	41	5	36	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4226	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	5	3	2	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	1	0.0	0.0	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	2	1	1	candidates of Science
ուսուցիչներ	134	114	20	teachers
բժիշկներ	14	physicians
միջին բուժանձնակազմ	41	paramedical personnel
Գործազուրկներ /պաշտոնապես գրանցված/, մարդ	120	83	37	Unemployed /officially registered/ person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդհանուր կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1390	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	210	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	32778	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	1927	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	17	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	5	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	7	X	X	medium crime
ծանր	5	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	0.0	X	X	special grave crime

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:

The indicators are accountable.